

II. ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

2. Ο Ηράκλειος και η δυναστεία του (610 – 717): Εσωτερική μεταρρύθμιση και αγώνας επιβίωσης

α. Το βυζάντιο σε κρίση

Εκδήλωση μεγάλης κρίσης στο δεύτερο μισό του 6^{ου} και στις αρχές του 7^{ου} αι.: Λοιμοί, κακές σοδειές, σεισμοί και εισβολές στα εδάφη της αυτοκρατορίας ► παρακμή των πόλεων, μείωση του πληθυσμού και υποχώρηση του εμπορίου και της νομισματικής κυκλοφορίας ► επέκταση της κρίσης στη δημόσια οικονομία ► παραμέληση του στρατού ► εισβολές Σλάβων και Περσών ► Ανάγκη ριζικής μεταρρύθμισης.

β. Η αντεπίθεση του Ηρακλείου

Αναδιοργάνωση του στρατεύματος με την οικονομική συμπαράσταση της εκκλησίας.

Νίκη επί των Περσών στη μάχη της Νινευί το 627 και ανάκτηση όλων των βυζαντινών επαρχιών στην Εγγύς Ανατολή.

Νίκη επί των Αβάρων και των Σλάβων που σε συνεννόηση με τους Πέρσες πολιορκήσαν την Κωνσταντινούπολη [Ακάθιστος Ύμνος].

Η αρπαγή του Τιμίου Σταυρού από τους Πέρσες έδωσε στον Ηράκλειο την ευκαιρία να προσδώσει στον πόλεμο θρησκευτικό χαρακτήρα και να ενισχύσει το φρόνημα των στρατιωτών.

γ. Θέματα και εξελληνισμός του κράτους

Θέματα: διοικητικές περιφέρειες με δικό τους στρατό, αρχηγό τον στρατηγό· αποτέλεσαν τον πυρήνα του νέου διοικητικού συστήματος που εγκαθίδρυσαν οι διάδοχοι του Ηρακλείου προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις αραβικές επιδρομές.

Θεματικός στρατός: αποτελούσε ένα είδος εθνικού στρατού που τον συγκροτούσαν ελεύθεροι αγρότες, στους οποίους το κράτος παραχωρούσε στρατιωτικά κτήματα ή στρατιωτόπια.

Ο στρατηγός ασκούσε την ανώτατη στρατιωτική και πολιτική εξουσία στα όρια του θέματος.

Εξελληνισμός της κρατικής διοίκησης με την υιοθέτηση της ελληνικής γλώσσας ως επίσημης στην πολιτική και στρατιωτική διοίκηση και την αντικατάσταση των Ρωμαϊκών τίτλων από ελληνικούς ► σηματοδότηση του τέλους της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και της αρχής της μεσαιωνικής ελληνικής Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.